

SXEDIO.86H

18.8.1936: ΠΡΩΤΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΜΕΤΑΛΛΩΡΥΧΩΝ ΣΤΗ ΣΚΟΥΡΙΩΤΙΣΣΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ **32** ΜΟΝΟ ΩΡΩΝ ΕΧΕΙ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΝΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ. ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΑΡΧΙΖΕΙ ΝΑ ΑΝΔΡΩΝΕΤΑΙ

Το Γεννάρη του **1932** είχε εγκριθεί ο νόμος περί συντεχνιών, ο οποίος έθετε υπό τον απόλυτο έλεγχο του Κυβερνήτη τη λειτουργία των συντεχνιών και γενικά το εργατικό κίνημα που αυτή την περίοδο δεν είχε ακόμα ξεπεράσει την εμβρυϊκή ηλικία.

Η Κυβέρνηση καθόρισε ότι η ίδρυση συντεχνιών έπρεπε να τύγγανε της έγκρισης του Κυβερνήτη ενώ χρειαζόταν ολόκληρη διαδικασία για να εγκριθεί μια συντεχνία.

Όπως είπε ο μετέπειτα Γ. Γ. της ΠΕΟ Ανδρέας Ζιαρτίδης σε ομιλία του στο Πολιτιστικό Κέντρο του δήμου Λευκωσίας στις **15** Μαρτίου **1983**, ο Νόμος αυτός, παρά τις ατέλειες του "και τον αντιδραστικό τρόπο που εφαρμόστηκε αποτελούσε όμως μια πρώτη αναγνώριση ότι υπήρχε στον κόσμο ένα κίνημα, το συνδικαλιστικό, που θάπρεπε, έστω και με περιορισμούς να αφεθεί να εμφανιστεί και να ζήσει στην Κύπρο".

Με την σύσταση του Νόμου άρχισαν να λειτουργούν νέες συντεχνίες όπως των Υποδηματοποιών.

Τα επόμενα χρόνια ακολούθησαν και άλλες και σιγά, σιγά, το εργατικό κίνημα άρχισε σταθερά, να ανδρώνεται. Σύμφωνα με την Κυανή Βίβλο του Κυβερνήτη το **1934**, οι εργάτες στον τόπο ανέρχονταν στους **43,837** και χωρίζονταν ως εξής:

1. Γεωργικοί Εργάτες **23,000**.
2. Βιομηχανικοί και Βιοτεχνικοί εργάτες **4,300**
3. Οικοδόμοι **4,700**
4. Εργάτες Ορυχείων **3,500**
5. Υπηρέτες σε σπίτια, ξενοδοχεία και

εστιατόρια **5,200**.

6. Υπάλληλοι σιδηροδρόμου **135**, και

7. Εργάτες δημοσίων έργων **2,738**.

Οι εργάτες αυτοί δεν είχαν καλά, καλά οργανωθεί σε συντεχνίες, παρά πολύ λίγοι κι έτσι ο κυβερνήτης μπορούσε να κάμνει ουσιαστικά ό,τι ήθελε.

Ετσι σύμφωνα με δύο Νόμους που δημοσίευσε ο Κυβερνήτης Σερ Ρίτμοντ Πάλμερ τον Απρίλη του **1936** δεν χωρούσε περιορισμός στο δικαίωμα του να απολύει υπαλλήλους χωρίς αποζημιώσεις.

Τα ημερομίσθια ήσαν πολύ χαμηλά και η σταδιακή οργάνωση των εργατών τους οδήγησε να αισθανθούν τη δύναμη που άρχιζαν να αποκτούν.

Ετσι στις **18** Αυγούστου **1936** (Ελευθερία **19.8.1936**) οι εργάτες της Μεταλλευτικής Εταιρείας στη Σκουριώτισσα αποφάσισαν να κατέλθουν στην πρώτη δυναμική και μαζική απεργία τους.

Η απεργία κράτησε μόνο **32** ώρες, αλλά αποτέλεσε ένα δείγμα της δύναμης των εργατών.

Είναι χαρακτηριστικό το δημοσίευμα της εφημερίδας:

"Την πρωίαν της χθες Δευτέρας εκηρύχθη απεργία των εργατών του εν Σκουριωτίσση ορυχείου Μεταλλευτικής Εταιρείας (**Cyprus Mines Corporation**).

Κατά την **8** π.μ. ώραν οι εργάται, οίτινες επρόκειτο να αναλάβουν εργασίαν, προσελθόντες εις το μεταλλείον εδήλωσαν ομαδικώς εις τους επόπτας ότι αρνούνται να εργασθούν προβάλλοντες ως λόγον της αρνήσεως των ότι τα ημερομίσθια των δεν είναι ικανοποιητικά, προσέθεσαν δε ότι δεν θα επαναλάβουν τας εργασίας των, εάν δεν ορισθή ως κατώτερον όριον ημερομισθίου το ποσόν των τριών σελινίων.

Οι επόπται ανήγγειλαν το γεγονός εις τους ανωτέρους υπαλλήλους της εταιρείας, οίτινες εξήτησαν να μάθουν συγκεκριμένως ποία τα αιτήματα των μεταλλωρύχων. Οι τελευταίοι ούτοι εξήγησαν προς αυτούς τα αιτήματά των.

Ο τεχνικός διευθυντής του Μεταλλείου

Σκουριωτίσισης παρεκάλεσε τους εργάτες να αναλάβουν τας εργασίας των, τα δε αιτήματά των τους εβεβαίωσεν ότι θα εξετασθούν αρμοδίως.

Οι εργάται εγκατέλειψαν το μεταλλείον και απήλθον διά να συνεννοηθούν περί του πρακτέου μετά των λοιπών συναδέλφων των, οίτινες θα ανελάμβανον εργασίαν κατά την 4 μ.μ. ώραν.

Μετά την ανταλλαγήν σκέψεων απεφασίσθη η αποστολή εξαμελούς επιτροπής, διά να εκθέση τα αιτήματα των εργατών προς τον γενικόν διευθυντήν της εταιρείας κ. Μπρους.

Η Επιτροπή, αποτελεσθεΐσα εκ των εργολάβων κ.κ. Θωμά Μαραθωβουνιώτη, Νικολή Δικωμίτη, Μιχαήλ Στυλιανού, Κυριάκου, Παναγή Τσανάκα, Νετζάκ Μουλλά Χασάν και Μουσταφά Αχμέτ Κουμούς, εγένετο δεκτή παρά τω κ. Μπρους και εζήτησε:

1). Να ορισθή ως κατώτατον όριον ημερομισθίου το ποσόν των τριών σελινίων.

2. Να τροποποιηθή το σημερινόν σύστημα των καντινών επί άλλων βάσεων και συγκεκριμένως να περιφρουρηθή η οικονομική ανεξαρτησία των εργατών διά της παροχής εις αυτούς καθ' εκάστην ενός ή ενάμιση σελινφΟΥ έναντι του ημερομισθίου, και

3. Οπως οι πληρωμές γίνωνται πάντοτε δις του μηνός.

Ο κ. Μπρους υπεσχέθη να εξετάση ευμενώς τα αιτήματά των, αφού ούτοι επανέλθουν εις τας εργασίας των.

Οι εργάται εζήτησαν, όπως ο κ. Μπρους δώση εις αυτούς γραπτήν και συγκεκριμένην υπόσχεσιν. Τούτου αρνηθέντος οι εργάται εδήλωσαν ότι θα συνεχίσουν την απεργίαν.

Πράγματι δε η απεργία εσυνεχίσθη και υπό των εργατών του Οκταώρου 4 μ.μ.-12 μ.μ.

Τη μεσημβρίαν της Δευτέρας ετοιχοκολλήθη η ακόλουθος δήλωσις:

"Το παράπονον της επιτροπής της αντιπροσωπευούσης τους εργάτας του Μεταλλείου Σκουριωτίσισης, έχει ήδη εισακουσθή. Η διεύθυνσις

συμφωνεί, όπως εξακολουθήσουν να πληρωμαί να γίνονται δισ του μηνός. Οι μισθοί των εργολαβικών εργαζομένων θα επαναθεωρηθούν και θα διευθετώνται κατά την αρχήν εκάστης εργολαβικής περιόδου.

Οι μισθοί διά τους υπογείως εργαζομένους με ημερομίσθιον εργάτας θα εξετασθούν και κανονισθούν όπως άλλωστε έχουν εξετασθή.

Οι εργάται συμφώνησαν να επαναρχίσουν εργασίαν εις τας 4 μ.μ. της σήμερον Δευτέρας. Παν παράπονον δέον να αναφέρεται πρώτον εις τον κ. Κέρνικ, εργοδότην του Μεταλλείου.

Εγκριθέν υπό του ΝΙΚΟΛΣΟΝ

κ. ΜΠΡΟΥΣ Γενικός Επόπτης".

Παρά ταύτα όμως και εργάται του Οκταώρου 4 μ.μ. μέχρι του μεσονυκτίου ηρνήθησαν να εργασθούν και συνηθοίσθησαν μετά των άλλων συναδέλφων των και των συζύγων των εις την Πλατείαν Κοσκινά. Ο κ.κ. Μπρους, Κέρνικ και Νίκολσον μετέβησαν εκεί και προσεπάθησαν να πείσουν τους εργάτας να λύσουν την απεργίαν, υποσχόμενοι να ικανοποιήσουν τα εργατικά αιτήματα.

Και πάλιν όμως οι εργάται ηρνήθησαν να λύσουν την απεργίαν, επιμένοντες ότι η υπόσχεσις είναι αφηρημένη.

Ακολουθως ηρνήθη να επαναλάβη τας εργασίας της και η ομάς των εργατών του Οκταώρου 12 έως 8 π.μ. της χθες και η ομάς των εργατών του Οκταώρου 8 π.μ. μέχρι της 4ης μ.μ. της χθες.

Την 11.30 π.μ. της χθες η εξαμελής επιτροπή των εργατών ανήλθεν εις τα Κεντρικά γραφεία της εταιρείας διά να ζητήση και πάλιν την ικανοποίησιν των εργατών. Εν εναντία περιπτώσει η Επιτροπή είχε εξουσιοδοτηθή να δηλώση, ότι οι εργάται απαιτούν την καταβολήν των οφειλομένων εις αυτούς ημερομισθίων, τα οποία παρακρατούνται υπό της Εταιρείας κατά τους κανονισμούς του Μεταλλείου, διότι, ως είπον, ήσαν αποφασισμένοι να εγκαταλείψουν την Σκουριώτισσαν.

Ο κ. Μπρους κατά τους ισχυρισμούς των εργατών,

υπεσχέθη ότι εάν οι μεταλλωρύχοι επανέλθουν εις τας σενεγασίας των, θα ορισθή ως κατώτατον όριον ημερομισθίου το ποσόν των **34** γροσίων.

Σχετικώς με το ζήτημα των καντινών, κατά τους ισχυρισμούς πάντοτε των εργατών, ο κ. Μπρους υπεσχέθη ότι θα καταβάλλεται ημερησίως εις μεν τους υπάνδρους **4 1/2** εις δε τους ανυπάνδρους **1** σελ. διά να δύνανται να προμηθεύωνται τα τρόφιμά των από όπου τυχόν θα ήθελον.

Κατόπιν των συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων τούτων, οι εργάται απεφάσισαν να λύσουν την απεργία, όπερ και έπραξαν επανελθόντες εις τας εργασίας των την **4**ην μ.μ. ώραν της χθες.

Ούτως η απεργία διήρκεσε **32** εν όλω ώρας.

Οι εργάται μας εδήλωσαν ότι θ' αναμείνουν την εκπλήρωσιν των ανωτέρω υποσχέσεων μέχρι του μεταπροσεχούς Σαββάτου, ημέρας πληρωμής. Εάν, παρ' ελπίδα αι υποσχέσεις αύται δεν εκπληρωθούν, είναι αποφασισμένοι, όπως κατέλθουν εκ νέου εις απεργίαν.

Ζητήσαμε συνέντευξη παρά του κ. Μπρους, εγενόμεθα αντ' αυτού δεκτοί παρά του κ. Γουώλς, υποδιευθυντού του μεταλλείου, όστις μας εδήλωσε τα εξής:

" Δεν υποσχέθημεν τον καθορισμόν κατωτάτου ορίου ημερομισθίου, το ποσό των **34** γροσίων.

Το ποσόν το οποίον ανεφέραμεν εις τους εργάτας, είναι ο μέσος όρος του ημερομισθίου των εγολάβων και εργατών κατά τον παρ. μήνα Ιούνιον και υποσχέθημεν ότι δεν θα υποβιβάσωμεν τον μέσον τούτον όρον εις το μέλλον.

Επίσης δεν υπεσχέθημεν να πληρώνωμεν **13 1/2** γρ. εις τους υπάνδρους εργάτας και **9** γρ. εις τους ανυπάνδρους, αλλ' απλώς ότι θα εξετάσωμεν το ζήτημα των Καντινών.

Ούτω προκύπτει ότι υφίσταται πλήρης παρεξήγησις μεταξύ της Διευθύνσεως του μεταλλείου και των εργατών.

Χαρακτηριστικόν της απεργίας είναι το ότι ουδέν επεισόδιον εσημειώθη. Η Αστυνομία

Σκουριωτίσσης ενισχύθη και δι' άλλων αστυνομικών. Ουδεμία σύλληψις εγένετο. Ο κ. Γουώλς εδήλωσεν ότι δεν πρόκειται να γίνουν έρευναι προς ανεύρεσιν των πρωταιτίων της απεργίας.

Ολοι οι εργάται μας εξέφρασαν τας ευχαριστίας των, διά την ρηθείσαν υπό της αστυνομίας στάσιν".